

Передплата
 на «РУСЛАНА» вносить:
 в Австрії:
 на чотири роки . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 1/70 кор.
 За границею:
 щільний рік . . . 18 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Щодняне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і думу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руска ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмах М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудня.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Соціал-демократичний голос про польско-руські відносини.

Др. Трильовський, отаман січовий, як звикли єго величати в Гуцульщині яко організатора «Січуй» і посол до держ. ради, є головним представником радикального табору сторонництва в Галичині а також головним провідником крайного крила в руським клубі держав. ради, в котрім тепер єго сторонництво взяло керму руської політики у Відні в свої руки. Тим то вельми цікаво буде почути голос не новоериста або новокурсника, як згідно висловлюють ся наші радикали про всякого, що не хоче стати під їх команду і прапор, але голос з соціал-демократичного табору про криваву подію львівську з 12. цвітня і польско-руські відносини в Галичині.

В маєвім випуску місячника видаваного в Кракові Вільгельмом Фельдманом п. з. Кгутика, в котрій появилася в лютім розвідка д-ра Броніслава Потоцького «Kwestya ruska i projekt jej załatwienia» (ми подали її з нашими замітками в ч. 24 і слід. Руслана), на передовім місці поміщений лист «Do Pana Ad-га Cyryla Trylowskiego, posła do Rady państwa i prezesa „Siczy“». З отсим письмом бажаємо познакомити нашу суспільність, бо оно цікаве кидає світло на наші міжнародні відносини а з окрема на наші крайні сторонництва і їх політику.

Видавець „Krytyki“ нагадавши д-рови Т—му з єго молодших літ єго одушевлене загальнолюдськими ідеалами і відразу до варварства, а в політиці до націоналізму, нуту солідарности з ідеєю независимости Польщі і бажане независимости України-Руси, звертає ся до д-ра Т—го, що тепер став «практичним» політиком. По чоловіці, котрий згуртував тисячі руського народу, щоби з їх підмогою політиці шовінізмів протиставити політику інтересів людю; — класовій і кабінетовій політиці — політику двох народів — змагаючих до визволення, сподівав ся автор листу (неперечно сам Фельдман, бо підписав ся буквою f.), що на Руси здобуде силу репрезентована ним «радикальна» струя до визволення двох людів, до реформ в душі культурного і суспільного поступу.

Але тут, — пише Фельдман — вишовцілий ряд несподіванок! Др. Т—ий вишов до клубу вельми мішаного, в котрім не бракло ненависних єму москвофілів, котрі відтак покинули руський клуб,

ані погорджуваних ним «клерикалів», ані сивоголових візантійців, що пили з ріжних вод, до ключу, в котрім переважували націонал-демократи, о много більше засліплені, як польські. Автор листу докорює д-рови Т—му за те, що він ненависть до певної верстви польської переніс на весь польський нарід, що не прилучив ся до демонстрації в державній раді проти пруссацтва, що в інформаціях віденських поневір'яє і погорджує не лише політику дня і вряку партію польську, але польське імя.

Вся взагалі ваш політика, каже Ф. не може хіба імпонувати — ні що до засад, ні що до тактики, не кажучи вже про етичну сторону. Творите радикальну опозицію, але такі з вас опозиційники, що на кивненє міністерияльного пальця забираєте назад наглі внесеня і виходите за двері. Жалуйте ся, що польські офіціальні політики вбили клин москвофільський у ваш нарід, хіба не з любови до жидів, але щоби лише вбити клин в польську суспільність.

Не здобулисте ся, пише Ф. дальше, на велику синтетичну гадку переобразования в національнім згляді Австрії, яку мають Чехи або соціалісти. Проби порозуміня з польським людом з вашого боку не було; але зате не бракувало вам політики відрухів, а також кровожадних погроз і нападів, котрі мусіли від вас рішучо відвернути не лише польських послів. Нічого дивного, що в тих обставинах ваша політика не принесла вашому народови ніяких позитивних користей і не дала єму також тої моральної сили, яку мають чи то Чехи чи то соціалісти. Послідовно зросло лише почутє безрадности, на противників звалювало ся також власні провини і росло огірченє, а коли з тої атмосфери випав нещасний вистріл кермований рукою збожеволілого фанатизмом молодця, ви єго величате і бачите в нїм виложник дальшої політики русько-польської!

Пригадую все те, бо Ви є типом, бо в процесі польско-руським, особливо в сучасній єго хвилі, велику ролю відіграють настрої і психологічні imponderabilia. Бачу їх вплив на ваш нарід, але з другого боку, чи те, що діє ся з Вами і Вам подібними, не мусіло зробити і не зробило впливу на польський нарід?

Знаю, що на се відповісте, що сей стан є вислідом многих літ, що нині ви черпала ся терпеливість руського народу, що польські поступовці становлять горстку невелику в Галичині без впливу на практичну політику, отже ви приневолені „тактику“ приміновати до условин, витворе-

них обставинами, передовсім «польським шовінізмом». Але тут як раз «ходять в гру сі настрої, акції і реакції психологічні. Чи случайно зростови того «шовінізму польського» не винуваті також і ви, промотори і приятелі народної демократії руської? Чи Ваші Будзиновські і Петрицькі із своїми безнастанними погрозами і обидами під польською адресою не є найліпшими агітаторами, неначеб ідеальними агентами народово-польської демократії? «Krytyka» не закривала і не терпіла ані одного акту варварства „Słowa polsk-ogo“, навіть відемні сторони вашої політики обговорювала поблажливо, задлятого, бо ви слабші. Тепер коли зброїте ся в «оружну» силу, коли «польську реакцію» починаєте поборювати револьверами, треба вам нагадати, що ви є співвинниками сеї реакції, що недостатчу моральних і материяльних успіхів вашої політики в невеликій мірі самим собі мусите приписати, що в наслідках політика, котрої Ви єте типом, є погубна для обох народів! бо не лише псує їх душі, а се скорше чи пізнійше мстить ся. Поступове живло польське політичне не є так нечисленне в Галичині, як до недавна єго представляла хибна ординація виборча. Крім соціалістів є людовці далекі від радикалізму, але й від вспятности. Політика їх до недавна була згідлива, відповідна інтересам обох народів. Але супроти вибуху націоналістичної загорілости у вашої більшости, супроти нападів на польське народне достоїнство і безнастанних погроз людовці були приневолені відтяти свою руку, котра перше стискала вашу долоню. І не лише они. Сієте ненависть, а відтак кричите, що єї наслідки болять.

А ся еволюція ваша проявила ся в часі загального голосованя і демократизованя в Галичині публичного житя.

Дальше оповідає Ф., що був перед трема роками в Києві, коли правительство всюди гнобило українське слово і на науковім зїзді дозволило говорити на всіх мовах лише не на українській, не позваляло видавати часописий, книжок, навіть св. Письма по українськи, не кажучи вже про гнобленє горожанських свобод. І Ваші товариші не бороли ся терором з російським правительством! Був я знов недавно там, а з великої конституційної партії народних прав видертої Миколаєви П. остали лише стряпки. Заборонюють наші дневники, розв'язують „Просвіти“, не маєте ані одної народної школи української, з ніякої університ. катедри не гомонить українське слово, не видно ні одної склепової вивіски україн-

скої, многі ваші земляки в тюрмах або на висланю, не чуто про аграрні реформи, ні г д е на улиці і в публичних льокалях та інституціях не видно сліду україн. життя — а ваші товариші якось не борються з терором з правительством о права своєї народности!

А сегобч кордону, в Галичині був я все противником, щоби вами рядили, але всякий чоловік з здоровими змислами признаєть, що маєте більше тут прав, як Поляки в Познанщиці а навіть в Конгресівці. Ту ви не є паріями, але зорганізованою, узброєною в усі середники боротьби о народні права, есте опозицією, як ми всі на суспільній лівій поставлені. Чиж зужилисте всі конституційні і парламентарні способи боротьби, щоби мати моральне право до інших середників? Кажете, що шляхотске правління спиняє ваш розвиток переслідованями і фальшованями виборчими. Богато в тім правди, але чи не переслідовано і не фальшовано також волі польского люду? А вжеж польскі людовці перебули ті часи і нині сьвяткують побіду. Сама пресия старостів не вистарчилаб, щоби було вибраних тільки панків і москвофілів в східній Галичині, якби ваш люд був морально загартований і добре осьвідомлений політично і національно та чинний умово, тоді не вистарчилиб гнобленя. Насила може вплинути на десятки і сотки, але не на десятки тисячів виборців. Загальне право виборче дає вам широке поле до діланя і великі пільги в тім напрямі, чиж в тій ері малиб бути уживані способи, яких ваші братя не уживають навіть задля їх безвиглядности під самовладою? На чорта отже загальне голосоване! будуть розумувати інші, коли ваша тактика стає помічницею реакції, куєте оруже проти поступової реформи соймової.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Справа міністерства робіт публичних, котра видавала ся zagrożеною в палаті вельмож, ухвалена вже дотичною комісією, отже ухвала предлога в повній палаті тимсамим обезпечена.

Після смерти німецк. міністра-земляка Пешки звернена вся бачність німецких сторонництв на обеаду опорожного портфелю. Німецко-национ. союз обговорив сю справу а при тім також потребу однодушного поступованя всіх німецких сторонництв в справі язикового спору в Чехах. Сю однодушність заporučив др. Люегер іменем христ. суспільників в листі до голови нім. нац. союза д-ра Кіярого. Наслідником Пешки буде імовірно бувший міністер Праде, хоч висувають також кандидатуру д-ра Пергелта. — Хліборобники висувають Шрайнера.

Вторкове засіданє посольскої палати вивопнять розправи над наглими внесеными, котрі затарасували дорогу до властивої предлоги про збільшенє контингенту рекрутів. Ціла журба правительства звернена тепер на придбанє більшости двох третин для сеї предлоги. Як звіщають, будуть за нагдостью голосувати також рускі і со-

циалістичні послы, хоч саму предлогу відклонюють. Також більшість ческих послів має голосувати за нагдостью, позаяк предлога містить в собі деякі пільги для хліборобів що до відпусток на час жнив, знесене вправ в 11 і 12 році служби, загальні відпустки, доставки для війська продуцентам ітд. Знесене вправ в 11 і 12 році визволяє 44 000 жовнірів кр. оборони.

Бувший міністер-президент гр. Тісса, як звіщає Sonp. u. Montags Ztg, був недавно на довшім послуханю у цісаря в Шенбруні без відомости угорского правительства а дня 2 мая приїхав з Відня до Пешту і там мав довшу нараду з своїми приятелями, членами давного ліберального сторонництва. Сему послуханю гр. Тісса у монарха приписують в Угорщині велику політичну досяглість.

В Загребі відбули ся в неділю великі демонстрації проти бона і проти Утірів. В стрільниці мало відбути ся велике віче, одначе правительство заборонило і зачинило стрільницю. Коли товпа хотіла вивалити двері до стрільниці, явила ся кінна поліція і розігнала шаблями товпу. Товпа почала кидати камінем і поранила много жовнірів. Сконсігновано всю залого, а в Загребі викликало се велике зворушенє.

В Турочусв. Мартині, столиці Словачини, відбули ся зборя словацкого сторонництва, в котрих взяли участь всі словацкі послы. Ухвалено словацке сторонництво зорганізувати систематично в цілій північній Угорщині і розвинути живу роботу за загальним правом виборчим.

Заграниця.

Престольна річ португальского короля Мануїла виголошена при відкритю сесії кортезів викликала поважним настроєм вельми корисне вражінє і прояви прихильности. В престольній річі згадав король про убийство вітця і вказав на потребу здиненя всіх живел, котрі змагають до мира і поступку народу.

В европейских колоніях південної Азії проявляють ся видним способом щораз частійше ворохобні. Здає ся, що більше осьвічені верстви місцевого населеня дійшли до самосвідомости і повстають проти влади Европейців. Коли в південно-західних краях Азії, отже в Арабії і Персії сі ворохобні повстають наслідком ісламітских змагань то ворохобня в південних Хінах, сумєжних з заїндесовими Індіями, звернена головно проти мандаринів. Останні вісти стверджують, що огнище неспокоїв розширяє ся.

Так іменно звіщають з Ачину (в нідерлядській східній Індії) про напад тубильців на відділ війська. Так само розширяє ся ворохобня в Бритийській Індії. Також ворохобня реформістів в південних Хінах приберає поважні розміри, позаяк часть залого злучила ся з ворохобниками.

В Марокку нанесено Французам пораженє коло Дар-бен-Гаммед в області Мдакрас. Крім того наспіла нова сумна для них вість про знищенє французскої експедиційної колонії, з котрої спас ся лише оден підофіцер. Нападу довершено в т. в. Мавретанії, себто в західній части Марокка від Сенегалю на північ до Кай-Юбі. Ся часть належить до Франції і заселена берберийскими Маврами, сьмилливими, витревалыми, але фанатичними музулманами.

В Персії неспокій зростає. Наслідком недостачі фондів на війскові і урядничі плати, подало ся міністерство у відставку, котру шах прийняв. З Тегерану звіщають, що Курди знищили дня 28.

цвітня багато сіл, вирізали більш 2.000 людий і заграбили їх майно. В пограничним місті Маренда не хотіло населенє випустити нового губернатора до міста, що викликало біятику, в котрій згинуло кілька осіб.

В Перу, в окрузі Ліма вибухла революція. В місті Лімі ворохобники перетинали телеграф, драти, електричні проводи і заволоділи залізничним поїздом. Проти них вислано військо, котре згнобило революцію, а ворохобники утікли в глибину краю, одначе кількох привідників ворохобії полонено.

З Тифлісу наспіли вісти, що на турецкій границі приключила ся страшна різня Вірмен і жидів. Тисячі людий втікає до Елисаветіоля і інших російских міст. В розрухах має брати участь 10.000 оружных Персів.

Воля загалу.

(Дрібна замітка на часі).

...„Воля загалу!“ Криклива, високопарна пригровка до стілько сумних подій історичних, до стілько болючих споминів, задля котрих кровавить ся серце, а на жаль, поломінь сорому палить лице. Воля загалу — се божище, котрому складають найкривавіші і найпоганіші жертви, котрому жертвують людске життя невинних людий, а що гірше ще — добру віру і сумління. Она то довела до розкладу суспільности нашої, боронила самоволі товпи...

Нема фалшивішого прислівя, як vox populi — vox Dei! Бог не промовляє через товпи, а через пророків. Коли сі останні з ним розмовляють на горі Синаї, „воля загалу“ ставить сьвятині для золотих телців. Нині по стілько дослідках наукових сеї сумної волі, пора отрясти ся з сі гіпнози, крайний час, щоби ті, котрі мають однічальність за будучину своєї суспільности, перестали поклонятися баламутному божищу і пригадали собі першу заповідь, почитили того, до котрого іде ся через Справедливість і Правду. Не стають они перепоною любові народу і краю, навпаки, убагородняють се чувство, підносять єго на височину, з котрої дух обнімає безкраї овиди і учить ся, — споглядаючи на партийний розлад, на змаганя хвилевих ізбранників народу — виrozumілости і милосердія...

Просимо відновити передплату.

Новинки

— Календар. В середу: руско-кат.: † Георгія В. Муч.; римо-кат.: Івана в Олїю. — В четвер: руско-кат.: Сави М.; римо-кат.: Флявія; Домікелі.

— Сплетні польскої преси. Три брукові і три ніби поважні польскі дневники у Львові заложили на спілку з кацапами в одній в львівских каварень кузню брехонь і сплетень на Русинів-народовців. При коняку і „чорній“ виконують ся там в мозках репортерів ріжні тенденційно неправдиві і підюджуючі вісти, щоби польску суспільність удержувати у ворожій настрою супроти Русинів. Нема дня, аби в тих часописях не появила ся яка того рода ложна денунціяція. Згадаємо тут сплетню про мниме спаленє школи польскої в Гнильчу рускими селянами, про що польскі газети престо писали, як про факт стверджений і безсумнівний. Аж ту у вчерашній урядовій Gaz. lwowskiej появила ся заява, що та шко-

ла містила ся в приватній хаті, та що той пожар не має ніякого підкладу політичного. У вчерашнім Кур. Iwowsk-ім появило ся знова спростованє від „Руск. Бесіди“ в Самборі. Бесідовіци мали немов то на Шевченковім вечерку вихвалювати злочин Січинського, коли тимчасом вечерниці в честь Шевченка відбули ся в Самборі ще 9. цвітня. В останнім числі „Głos-y“ находить ся заперечене розповсюдженої вісти, що в Перемишлі відбула ся поліційна ревізія у професорів і учеників рускої гімназії в пошукуваню за Кратом, який приїхав на шпальтах польських газет з Канади до Перемишля.

На доказ вірности донесень тих польської преси наведемо ще кілька їх оригінальних видумок, які пізнійше самі мусіли заперечувати, а се: гуцульські розрухи в Печеніжній, вироки смерти в бюрку пок. намісника, стежні листи, змови, кавція за Січинського, уступлене митрополита, арештованє Назарука, відвідини Січинського у кравового маршалка і т. д. і т. д. Таку саму денунціаторську ложну вартість мають всі останні донесеня польської преси про напади руских селян на Поляків на провінції. Такою стравою кормить польська преса своїх безкритичних читачів, думаючи фалшиво, що тим чаном сповняє патриотичну місію!

— „Діло“ в описі похорону бл. п. Плятона Костецкого позабуло між присутними вчислити також члена своєї редакції п. Весоловського.

— **Смерть чеського політика.** Вчора рано помер в Празі адв. др. Йосиф Герольд, посол до чеського сойму а від 21 літ до державної ради, член лівого крила молодеского клубу. Мав 58 літ. Смерть Герольда є великою стратою для народу чеського. Він був знаменитим знатоком язикових справ і недавно вручив през. мін. бар. Бекови просторий меморіал в справі поладнаня язикового питаія в Чехах. У віденській репрезентації чеській займав визначне місце завдяки своїм ораторским здібностям. Яко адвокат провадив славний процес свадковий Валенштайнів і інші великі процеси. При останній реконструкції кабінету кандидував на міністра торгівлі, але більшість клубу заявила ся за п. Фідлером Герольд здобув для Чехів деякі язикові користи, як поквітованя чеські для послів, чеські квіти в цлових урядах, а в останних часах его заходами пробудив ся рух за чеською мовою поміж чеськими урядниками почтовими. Пок Герольд мав намір вицофати ся з адвокатури, адвокатску канцелярію передати своєму синові, а самому посвятити ся виключно політиці. Сим плянам стала в дорозі смерть — з дрібної причини: Герольд носив кольорові скарпички, від яких дістав закаженя крови через ранку на носі.

— **Катастрофа в Радимні.** В неділю вечером відбував ся в салі польского „Сокола“ в Радимні вечерок в роковини „конституції 3. мая“. Коли публіка товпою виходила з вечерка, заломила ся долівка в гардеробі, а кількадесят осіб упало до пивниці. На них попадали ще й столики та вішала з гардероба і поранили много осіб. Настала грізна паніка. Покликано пожарну сторожу, яка витягнула людей з пивниці. Між ними було 7 ранених, з тих 3 особи потерпіли тяжкі каліцтва. Потовчених осіб було кількадесят. Будинок „Сокола“ окружило військо і заряджено середники обережности. Подібний випадок лучив ся був недавно в будинку польского „Сокола“ в Станіславові.

— **Повінь в Київі.** Вода в Дніпрі коло Києва до самого останнього часу усе прибувала й прибувала, заливаючи геть ті місцевости та вулиці, що доси були вільні від повіни. За передостанні 5 днів рівень води в Дніпрі під Києвом підняв ся на 2 аршини і 7 вершків. З Труханова острова та Верхньої й Нижньої Слобідки люди не перестають виселятись у Київ, бо вже нема спомоги і гніздитись по горницях та покрівлях більш низьких хатів. Електрична станція застерігла город, щоб інституція, які користують ся електричною силою, на всякий випадок припасли собі світляних матеріялів, бо як що і на далі не пе-

рестане підніматись вода у Дніпрі, стації загрожує небезпека бути залитою. („Рада“)

— **Жіночі капелюхи в театрі** роблять немало клопоту директорам театрів, від яких проца публіка домагає ся, аби пані не сиділи в театрі в капелюхах. Просьби директорів до пань звичайно нічо не помагали. Тому дирекція Queens Theatre в Лондоні надрукувала на білетах вступу, що білет, з виїмком лъож, став неважний, если его властителька не здійме капелюха. Се радикальне средство придало би ся також в нашім театрі.

— **Борба о знанє.** В школі ветеринарії у Відні, яка є підчинена міністерству війни, прийшло оноді до демонстрацій з причини недостатку місць в лябораторії. До привернення супокою міністерство вислало компанію війська, яке розігнало студентів, а кількох мали арештувати. Посли Пацак і Зазворка протестували в міністерстві проти такого сно собу холодженя запалу молодіжа до науки.

— **Россия без пушок.** Оноді згоріла одінока в Росії велика фабрика гармат в Обухові, яка доставляла російській армії гармат. В минулім році та фабрика доставила 462 гармат, 135 ляфет, 28.928 гарматних набоїв і 52 бляхи до панцирників, що всьо разом представляло вартість 4½ мільона рублів. Пожар обухівської фабрики називає Менжиков „народним нещастєм“ для Росії. „На диво — пише дальше Менжиков — наша преса прийняла ту вість про нещастє рівнодушно, а его годі нині вповні оцінити. Досить сказати, що обухівська фабрика є для Росії того самого значія, що Крупа для Німеччини. Якби погорів Крупа (але там се не можливо), то ціла Німеччина задрожала би, всі від цїсаря до пастуха почувли би єї брак в обороні держави. Страти є не обчислимі, не дадуть ся оцінити. Перестала естувати 45-літна знаменито зорганізована державна інституція, осередок державної оборони. Пропала величезна фабрика гармат а нещасливий край в передодень війни остав без машин до виробу гармат“.

— **Демонстрації в Загребі.** Хорвати урядили в неділю велику демонстрацію в Загребі проти бана і Мадярів. Того дня мало відбути ся віче на стрільниці, але на приказ бана стрільницю замкнено. Зібраний нарід хотів силоміць дістати ся до стрільниці і виломав двері. Тоді впала кінна поліція і шаблями розігнала товпу, з якої метано камінєм до поліціантів. Ранених є доволі велике число. Того дня була вся війскова залага в поготові. Між Хорватами настало страшне обурєне на бана.

— **Кровава статистика.** Генеральний инспектор в Македонії Гільмі Бапа предложив турецькому правительству та цивільним агентам статистику кровавих подій, які зайшли в македонських вілєтах, оперту на систематично ведених датах, за турецький рік 1323 (від 14. марца 1907 до 13. марца 1908 р.). На перший погляда відносить ся вражінє, що між двома останніми роками нема майже ніякої різниці, бо в 1323. році число убитих вносило 2358, число ранених 1161, а в 1322. році 2360 убитих і 1080 ранених. Однак треба відріжнити політичні злочини від злочинів неполітичних. Тоді одержить ся за 1323 році число 849 убитих і 289 ранених, між тим коли в 1322. році було 1127 убитих і 149 ранених. Огже минулий рік виказує в порівнаню з попереднім роком число убитих менше о 278. Чому треба приписати зменшенє числа кровавих вчинків в останній році, годі на певно означити. Мабуть причинило ся до того спростованє хибної інтерпретації 3-го артикулу програми з Мірцштег, а дальше „іраде“ про виконанє вироків смерта, виданих за політичні убийства, яке оголошено для відстрашеня від політичних убийств. Політичний характер мають також кроваві вчинки, довершувані в самім таборі комітетів, є они карою за непослух, відмову заплати контрибуції, за зраду і т. п. В 1322 р. убито власними земляками 233 Болгарів, 92 Греків, 22 Сербів і 6 Італіянів. Злочини, довершувані між магометанами, не мають політичного характеру. Також кровавих діл, яких допускали ся магометани на христианах і на підворот, поминувши виїмкові ви-

падки, не можна відносити до політичних мотивів. В другій половині 1323 р. можна було занотувати зріст убийств довершуваних Болгарами на магометанах, що не є лишені політичного характеру, і здає ся, що потягнули за собою репресії з магометанської сторони. Коли в 1322. р. магометани убили 78 Болгарів, а Болгари 96 магометан, в 1323. р. ті числа зросли на 124, зглядно 166.

— **Тут не пукає ся!** В однім селі коло Берліна, в котрім ученики виїшовши зі школи, робили учительові збитки і пукали до дверей, приліпив він на дверех знадворку велику карточку з написю великими буквами: Тут не пукає ся! — Мимо того одного вечера хтось запукав знову, а коли учитель вибіг, побачив, що то був оден з его учеників, великий урвитель. — Ага, — подумав собі учитель — чекай урвителью, пукну я тобі! На другий день ціла школа дожидала з великим напруженєм, що то буде і лиш той урвитель не робив собі нічого з того, що его чекало. Учитель увійшов, прилагодив сталець та казав єму положити ся на нім відовідно. Хлопець послухав зараз; учитель взяв прут до рук, підоймив хлопчині свитину і вже замахнув ся, щоби его добре свиснути, коли нараз спустив прут в долину і з придушеним сміхом обернув ся до дверей. Щож стало ся. На штанах хлопця була приліплена картка а на ній виписано великими буквами: „Тут не пукає ся!“.

Оповідіки.

— **З Тов-а ім. св. Андрея.** Перші загальні збори сего тов-а, яке має на цілі давати спомогу і улєкшувати ліченє недужим свьяченикам і їх родинам в місцях купелевих і кліматичних, відбудуть ся в четвер дня 14. мая с. р. в дух. семінарії у Львові о год. 3 в полудня. — *Комітет.*

— **Свяченє в львівськім „Соколі“** відбуде ся в найблизшу суботу о 7. год. вечером. Вступ для членів і їх родин по 1 К від особи. Зголошеня приймає курсор „Сокола“.

— **В Раві рускій** відбуде ся дня 16. мая (в суботу) в павільоні „Народного Дому“ народне віче з такими рефератами: 1) політичне положенє Русинів (в публічнім житю, в репрезентаціях, урядах і школах), 2) економічне положенє Русинів (взагалі; аграрна справа, зарібна еміґрація, робітничі платні, час треваня роботи і двірська служба). — Дискусії, внесєня і резолюції. Початок о 2. год. по полудни. — Зараз по вічу будуть загальні збори політичного товариства „Равска Руска Рада“. Звіт і вибір виділу.

— **Відзначєня.** Цїсар надав проф. І. реалн. шк. в Кракові Львові Пікардови і проф. німецької гімн. у Львові Миколі Сивулякови з нагоди перенесєня їх на емературу титул шкільних радників.

— **З залізниць.** Як давнійше, так і сего року продавати будуть каси особові на головнім дворці у Львові і бюро міске ц. к. залізниць держ. у Львові, пасаж Гавсмана, через літний сезон с. є від 15. мая до 30. вересня знижені білети поворотні зі Львова до Янова, важні так на неділі і свята, як і на будні дни. За такими білетами поворотними можна їхати до Янова кожним поїздом особовим, вертати з Янова можна однак лиш поїздами прогульковими ч. 3.256, 3.258 і 3.260. Вертати з Янова до Львова поїздами особовими ч. 3.252 (відходить з Янова о 7:13 рано) і ч. 3.254 (відходить з Янова о 3:50 пополудни) на підставі висше згаданих білетів поворотних не вільно.

Посмертні і оповістки.

— **Марія з Нагоряньських Гориновичева,** вдова по бл. п. Александрі, пароху в Делієві, фундаторка заведеня добродійно-виховавчого для руских дівчат в Бережанах, по довгій недузі упокоїла ся дня 2. мая 1908 р., заосмотрена Найсвят. Тайнами, проживши 96 літ. В. І. п.!

— Павліна з Герасимовичів Нарольска, вдова по пароху в Пустомитах, щирецького деканату, упокоїла ся в Поршні дня 3. с. м. в 70. році життя. В. І. п.!

Наука, штука і література.

— «Жидівка» (Галеві), премієра оперова в руско-народнім театрі, в Тернополі дня 28. цвітня 1908.

Дирекції належить ся велике признане за приготуване і виставлене сеї премієри. Не знаю, що саме вплинуло на вибір сеї, а не иншої опери, чи огляд на музику, чи може случай, на пр. сеї, що дирекція мала певну надію на співуділ такого Елеазаря, як д. Шляфенберг. Досить того, що вибір сеї уважаю дуже щасливим: музика сеї опери для нашого уха дуже мелодійна; меві — нефаховому — видала ся она дуже покрівна музиці „Галька“ і взагалі мотивам музики, що так скажу, східної Европи. А знов красшого Елеазаря, як п. Шляфенберг, мабуть і подумати собі годі: не йде вже о само більше чи менше точне виконане ролі, але о дуже гарне, високе і благородне розумінє єї у сего співака, що проби-вало ся так у грі, як і в співі. Тож сли вже завдяки невольним трудам п. капельмайстра Коссака була „Жидівка“ приготована дуже вміло і старанно, то співуділ и. Шляфенберга причинив ся не мало до піднесеня музикаль-ного ровеня і вражіня цілої вистави: кождий член дружини старав ся достроїти до загалу в грі і співі.

Виведене опер на нашій невеликій сцені, нашими скупими силами, представляло все великі трудности, а тим самим насувало і важкі сумніви. Могла була бути двояка ціль таких вистав: одна — щоб дати нагоду нашим силам приготувитись до музикальної кар'єри, дати можливість витворити ся у нас цілій дружині співаків і музиків фахових, обізнаних так з музикою власною, як і з всесвітньою. І ся ціль є дуже гарна і розумна, хоч добутків великих надіятись тут на разі годі! — наш драмат мусить співати, наша опера мусить виступати у всякій можливій драмі, невігоди і тісні обставини, вічні подорожи... все те так утрудняє а навіть унеможливає музикальну працю, що треба щиро подивляти і то, на що ми помимо всегореці здобули ся. Про таке окреме, подрібне, старанне образоване, яке бачимо у Мшуги чи у Крушельницької, віякий член нашої дружини преці й подумати не може. Такі обставини розвій таланту попросту здержують.

Але може, і повинна бути ще й друга ціль для оперових вистав на нашій народній сцені, а то — розвій і піднесенє у нас музикальної культури загалу. Булоб пожаданим, щоб справою сею займались подрібніше фахові музика, а особливо патанем, які і котрі твори поперед всего тут надавали ся — Моцарта, Бізета, Верді чи инші, не забуваючи про словянські — московські, чеські, і др. Розумієсь, що такі вистави, така культура, вимагалиб і окремих старанних рецензій. На жаль, дбав наш варід доси про таку культуру майже виключно сам, о власних силах, ну, і дбав дуже гарно; тепер моглоб і повиннаб пійти єму на зустріч музикальна інтелігенція, як се вже потрохи і сталось.

Дуже корисним булоб і спвідланє вишколених сил артистичних, о скількоб оно очевидно, особливо з огляду на кошти, дало перевестись. О скілько меві відомо, має дирекція надію позискати п. Шляфенберга еще для кількох вистав по переїзді до Черновець.

Вертаючи до згаданої премієри мушу сказати ще слів кілька про поодиноких артистів. П. Рубчакопа співала і грала як все — надзвичайно старанно і гарно, з повною свободою володіла рухами і голосом. Прегарно грала і співала також п. Петровичева, треба подивляти інтелігенцію і щирість праці у сеї

артистки; мабуть сфорсувалась трошки на пробі, і для того часом не ставало їй голосу, а всеж таки поривала і грою і співом. Про пн. Шляфенберга, Рубчака, Григоровича і всіх всіх других членів дружини міг би я хіба повторити все то, що сказав уже повисше про цілу виставу. Режисерия була добра, костюми відповідні, а навіть гарні.

В. Коцовский.

Телеграми

з дня 5. мая.

Будапешт. Президент міністрів др. Векерле і міністер Зіхі прийдуть в середу до Відня, аби взяти участь в прийнятю союзних німецьких князів.

Прешбург. Суд присяжних засудив кс. Алекс. Глінку за підбурюване друком на 1½ року в'язниці і 400 К гривни.

Венеція. Німецький канцлер кн. Більов з жінкою виїхав вчера до Берліна.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжа і продуктів у Львові від 27. цвітня до 3. мая 1908:

	за 50 клг.
Пшениця	11.50—11.75 К
Жито	10.00—10.25 К
Ячмінь броварняний	7.10—7.40 К
Ячмінь на пашу	6.70—7.00 К
Овес	6.25—6.50 К
Кукурудза	7.90—8.15 К
Просо	8.75—8.60 К
Горох до вареня	9.25—10.50 К
Горох на пашу	7.00—7.50 К
Бобик	6.25—6.45 К
Конюшина червона	95.00—105.00 К
Конюшина біла	38.00—48.00 К
Конюшина шведска	85.00—100.00 К
Тимотка	32.00—35.00 К
Ріпак зимовий	14.25—14.50 К
Насіне конопл.	9.75—10.00 К
Хміль	48.00—60.00 К
Насіне льняне	10.00—10.25 К
Льнянка	11.00—11.25 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрація і кавария — ріг ул. Сикстусової і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: о. Леонтович Теодор, Зашків; Герасимович Сильвестер, Лешнів; о. Свистун Павло, Козова; о. Мединський Евстахий, Демянів; Іван Партицкий, Токи; Анна Притуляк, Конюхів; Василь Притуляк, Конюхів; Клим Смулка, Угринів; Николай Федорович, Настасів; Іван Форостяна, Чолгани; Фішель Гольденберг, Ляцке; др. Ярослав Олесницький, Дрогобич; о. Вовідка Корнцло, Серники середні; о. Лея Юрчанський, Добро-мірка.

CORILA Мушки можна набувати в „Сокільській Базарі“ у Львові і у всіх торговлях в краю.

Поручає ся дешево і совісне
Артистично ритівниче заведење
А. ЗІГМАН А
 — у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. —
Робітня металевих і кавчукових печаток.
 Монограми, герби і всякі гравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожій і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руських товариств і Урядів парохіяльних. (26—?)

Артист-маляр
Евген Турбацкий
 Львів, ул. Пекарска ч. 43.
 поручає ся при окрашенях церков; образи до іконостасів, історичні, портрети і т. д.

В книгарні Тов. ім. Шевченка можна купити:
 1) Розважання про терпіння І. Хр. — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
 2) Розважання про терпіння І. Хр. для шкільних дітїй. Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
 3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень
„Дністер“
 у Львові, при улиці Руській ч. 20. (дім власний).
 приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожежу.
 Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростію. Оцінка шкід відбуває ся в присутності 2 господарів членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумі вісім і пів мільона корон.
 Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 вносили по 10 прц.
 Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишлі приймають полїси „Дністра“ при уділюваню позички.
 На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краївськім Товаристві.
 Агенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, де еще не робить инший агент „Дністра“, можуть пильменні селяни старати ся о уділенє агенції. До тепер заробили агенти 1,142,108 корон провізії.
 Фонди Товариства 31/12 1907:
 Фонд резервовий К 1,003,364—
 „ резерви премій „ 613,720—
 „ спец. на звороти „ 50,939—
 „ на ріжницю курсів „ 3,437—
 „ резерви спеціальної „ 35,000—
 „ емерит. урядників „ 218,364—
 инші фонди заосмотреня „ 40,000—
 Разом сума К 1,964,824—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Контора виміни
 ц. к. упр. гал. акц.
Банку
Гіпотечного
 купує і продає
 всякі
вартісні папери
і МОНЕТИ
 по найточнішій деннім курсі,
 не числячи ніякої провізії.
 При закупні товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

